

ISBN 978-80-568-0346-2

9 788056 803462 >

FONS TYRNAVENSIS VIII

Ústav dejín
Trnavskej univerzity
v Trnave

FONS

TYRNAVENSIS VIII

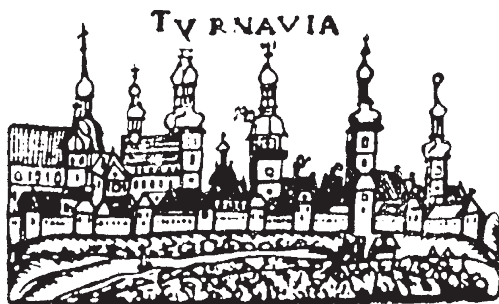

TRNAVA 2020

FONS TYRNAVIENSIS VIII

ÚSTAV DEJÍN TRNAVSKEJ UNIVERZITY

FONS TYRNAVIENSIS VIII

*K 385. výročiu založenia historickej
Trnavskej univerzity (1635 – 1770)*

Trnava 2020

Recenzenti:

doc. PhDr. Zuzana Lopatková, PhD.
doc. ThDr. PaedDr. Šimon Marinčák, PhD.

Editori:

PhDr. Henrieta Žažová, PhD.
PhDr. Marián Manák, PhD.

Redakčná rada:

Mgr. Pavol Jakubčín, PhD.
PhDr. Adriana Krupová
PhDr. Marián Manák, PhD. – predseda
prof. PhDr. Vladimír Rábik, PhD.
PhDr. Henrieta Žažová, PhD.

Uverejnené príspevky a prejavy neboli autorizované.

© Ústav dejín Trnavskej univerzity v Trnave, 2020

ISBN 978-80-568-0346-2

Obsah

Henrieta Žažová

Na úvod	9
----------------------	---

1. UNIVERZITNÉ SLÁVNOSTI

Rok 2018

Cena Martina Palkoviča, 10. apríl 2018

Laudácia na prof. Mgr. Petra Halamu, PhD.	14
Laudácia na doc. Ing. Máriu Linkešovú, CSc.	16
Laudácia na doc. Mgr. Mareka Káčera, PhD.	18
Laudácia na doc. PhDr. Janu Boroňovú, PhD.	20
Príhovor rektora Trnavskej univerzity	22

Pocťa Antonovi Hajdukovi, 22. máj 2018

Pocťa Antonovi Hajdukovi	24
Vzpomínka na prof. RNDr. Antona Hajduka, DrSc.	25

Pohreb emeritného rektora Trnavskej univerzity, profesora Petra Blaha, 2. jún 2018

Príhovor rektora Trnavskej univerzity	28
---	----

Slávnostné otvorenie akademického roka 2018/2019, Veni Sancte a odovzdanie Zlatých medailí Trnavskej univerzity Jánovi Ďuricovi SJ a Andrejovi Filipkovi SJ, 24. september 2018

Kázeň	30
PodĎakovanie za udelenie Zlatej medaily Trnavskej univerzity	32
Príhovor rektora Trnavskej univerzity	35

20. výročie obnovenia Právnickej fakulty Trnavskej univerzity, 4. október 2018

Príhovor rektora Trnavskej univerzity	38
---	----

Doctor honoris causa, 13. november 2018

Laudácia na RNDr. Františka Mikloška	40
Inauguračný prejav	43
Laudácia na Dr. h. c. prof. PhDr. Viktora Lechtu, PhD.	46
Inauguračný prejav	48

Inaugurácia dekana Filozofickej fakulty TU, 3. december 2018

Príhovor prodekanky Filozofickej fakulty TU	52
Prejav dekana Filozofickej fakulty TU	53
Príhovor rektora Trnavskej univerzity	55

Rok 2019

Cena Antona Hajduka, 4. apríl 2019

Laudácia na prof. PaedDr. Ondreja Kaščáka, PhD.	58
Laudácia na prof. PhDr. Ivana Geráta, PhD.	60

Laudácia na doc. ThDr. Jozefa Kyselicu, PhD.	63
Príhovor za ocenených laureátov	65
Príhovor rektora Trnavskej univerzity	66
 Voľba kandidáta na rektora. Návrhy koncepcie rozvoja a riadenia TU, 15. apríl 2019	
Návrh koncepcie rozvoja a riadenia Trnavskej univerzity v Trnave na obdobie rokov 2019 – 2023 (René Bílik)	70
Návrh koncepcie rozvoja a riadenia Trnavskej univerzity v Trnave na obdobie rokov 2019 – 2023 (Vladimír Rábik)	78
 Pocta Antonovi Sرحolcovi, 16. apríl 2019	
Pocta Antonovi Sرحolcovi	88
 Doctor honoris causa, 20. máj 2019	
Laudácia na prof. PaedDr. Oldřicha Chytila, PhD.	92
Inauguračný prejav	94
Laudácia na prof. Dr. Daniela J. Westa, JR., Ph.D., Dr. h. c.	96
 Slávnostné otvorenie akademického roka 2019/2020 a Veni Sancte, 30. september 2019	
Kázeň	100
Príhovor rektora Trnavskej univerzity	105
Príhovor predsedníčky Študentskej rady TU	107
 Inaugurácia rektora TU, 13. november 2019	
Príhovor rektora Trnavskej univerzity	110
Príhovor emeritného rektora Trnavskej univerzity	114
Príhovor disidenta, politika, bývalého predsedu SNR, čestného doktora TU	116
Príhovor rektora Eötvös Loránd University Budapest	118
Príhovor župana Trnavského samosprávneho kraja	119
 Doctor honoris causa, 10. december 2019	
Laudácia na prof. PhDr. Máriu Novotnú, DrSc., em. prof.	122
Inauguračný prejav	125
Príhovor rektora Trnavskej univerzity	127
 2. ŠTÚDIE	
Henrieta Žažová	
Z minulosti stredovekých špitálov. Špitál sv. Kríža a Kostol sv. Heleny v Trnave	130
Radoslav Ragač	
Hlohoveckí lekárnici a lekárne v ranonovovekých písomných prameňoch	142
Václav Bartůšek	
Významný lekář Dr. Václav Trnka, rytíř z Křovic (1739 – 1791). Poznámky k pôvodu i mládí v Táboře a též k dalšímu životu v Uhrách (na Slovensku a v Maďarsku)	146
Adriana Švecová – Erika Juríková	
Trnavský profesor uhorského práva Pavol Klos a jeho prínos k rozvoju uhorského právneho myslenia	158

Katarína Karabová	
Smútočná reč na zosnulého profesora matematiky a astronómie Františka Weissa	163

3. SPRÁVY, MATERIÁLY

Jozef Šimončič – Wiktor Gramatowski SJ	
Jezuitský slovník. Pomôcka na štúdium archívnych dokumentov	176

Adrián Kobetič	
Rok 2018 v znamení výročí historických udalostí	187

Adrián Kobetič	
O budovách Trnavskej univerzity	189

Henrieta Žažová	
Jubileum prvého riaditeľa Ústavu dejín TU – profesora Jozefa Šimončiča	192

Adrián Kobetič	
Výstava Belluš 120	196

4. RECENZIE

Lenka Pavlíková	
KRUPOVÁ, Adriana – MANÁK, Marián. <i>Svet akademických ceremónií. Trnavská univerzita v Trnave/The World of Academic Ceremonies. Trnava University in Trnava.</i>	
Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2017, 149 s. ISBN 978-80-568-0037-9	200

Mária Grófová	
HVIZDOŠOVÁ, Katarína – MANÁK, Marián. <i>Čestní doktori Trnavskej univerzity v Trnave.</i>	
Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2017, 214 s. ISBN 978-80-568-0069-0	202

Erika Juríková	
Odkrývanie českých literárnych dejín v podobe sprístupnenia Cerroniho rukopisného diela Spisovatelja Kráľovstva českého	204

Zuzana Lopatková	
VAŘEKA, Marek. <i>Režijní velkostatek na předbělohorské Moravě.</i>	
Hodonín: Masarykovo muzeum v Hodoníně, 2018, 329 s. ISBN 978-80-270-3564-9	206

Alena Macková	
LOPATKOVÁ, Zuzana (ed.). <i>Otázky zemepanského hospodářenia a správy v novoveku.</i>	
Trnava: Katedra histórie, Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave – Towarzystwo Słowaków w Polsce, 2019, 414 s. ISBN 978-83-8111-158-4	208

Radoslava Ristovská	
BADA, Michal – DUCHOŇOVÁ, Diana et al. <i>Pohromy, katastrofy a nešťastia v dejinách našich miest.</i>	
Bratislava: Vydavateľstvo Igor Ilif – Rádio Print, 2019, 555 s. ISBN 978-80-89867-05-9	215

Henrieta Žažová

DOMENOVÁ, Marcela (ed.). *Spoločnosť a dejiny (človek – priestor – kultúra) II.*

Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2019, 149 s. ISBN 978-80-555-2368-2.

Dostupné na internete: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Domenova8> 219

Alžbeta Hološová

Magyar Sion, Új folyam, Egyházi tudományos folyóirat, 2017 – 2019, roč. XI (LIII) –

roč. XIII (LV), č. 1 – 2. ISSN 1337-2491 222

Na úvod

Henrieta Žažová

*„Pokrok znamená kráčať ďalej na základe tradícií,
tradícia znamená ochraňovať pokrok minulosti.“*

Carl von Weizsäcker

Trnavská univerzita v Trnave vo svojom mottle: verná hodnotám – s úctou k tradíciám – otvorená výzvam deklaruje kontinuitu a vo vzdelávacej aj vedeckej činnosti nadväzuje na historickú Trnavskú univerzitu (1635 – 1777). V roku 2020 si pripomínáme 385. výročie jej založenia, ktorému je venovaný aj ôsmy diel zborníka *Fons Tyrnaviensis*, vydávaný Ústavom dejín Trnavskej univerzity od roku 2006. Princípy vzdelávania, ktoré boli uplatňované v novoveku na Trnavskej univerzite v duchu jezuitského školského systému *Ratio studiorum*, sú platné dodnes: výučba vedomostí a nadobúdanie zručností každého druhu, komplexný rozvoj osobnosti – mysle, ducha i tela, kreativity, podpora silných charakterových čŕt a zároveň práce v kolektíve, ľudských cností a morálky. Pri inšpirovaní študentov zohráva osobný príklad, vzor dôležitú úlohu. Laureáti cien udeľovaných Trnavskou univerzitou či nositelia čestných doktorátov sú najlepším dôkazom toho, že aj v súčasnosti na Trnavskej univerzite pôsobia osobnosti vyznávajúce vernosť etickým a humánnym hodnotám, s láskou k svojim odborom a k poslaniu odovzdávať teoretické znalosti a praktické skúsenosti mladej generácii.

V prvej kapitole zborníka s názvom Univerzitné slávnosti sú publikované prejavy z akademických ceremónií, ktoré sa uskutočnili na pôde Trnavskej univerzity v rokoch 2018 a 2019. Pri príležitosti Dňa učiteľov boli ocenení nominovaní vysokoškolskí pedagógovia za vynikajúce výsledky v pedagogickej činnosti Cenou Martina Palkoviča a Cenou Antona Hajduka za vynikajúce výsledky v tvorivej činnosti. Každoročne si univerzita pripomína aj osobnosti, ktorým v minulosti udelila titul Doctor honoris causa. V uplynulých rokoch to bol prvý rektor Trnavskej univerzity, Anton Hajduk a rímskokatolícky kňaz, humanista a filantrop Anton Srholec. Novými čestnými doktormi sa stali politik a disident František Mikloško, vysokoškolský pedagóg a logopéd Viktor Lechta, profesor sociálnej práce Oldřich Chytil, profesor zdravotníckeho manažmentu Daniel J. West a zakladateľka odboru klasickej archeológie na Slovensku Mária Novotná. Zlaté medaily Trnavskej univerzity boli udelené pedagógom teologickej fakulty – Jánovi Ďuricovi SJ a Andrejovi Filipkovi SJ. V roku 2018 sme si pripomenuli aj 20. výročie obnovenia právnickej fakulty a rozlúčili sme sa s jedným z jej zakladateľov, emeritným rektorom Trnavskej univerzity, ktorý stál aj pri zrode ústavu dejín, Petrom Blahom (†29. máj 2018). Zaznamenané sú aj príhovory zo slávnostných otvorení akademických rokov, ako i kázne, ktoré pri tejto príležitosti odznali na svätých omšiach Veni Sancte. Významnou udalosťou bola voľba nového rektora na jar v roku 2019. Obaja kandidáti pripravili návrh koncepcie rozvoja a riadenia Trnavskej univerzity v rokoch 2019 – 2023, ktoré sú uverejnené v plnom rozsahu. Za nového rektora bol zvolený profesor René Bilík, ktorý bol slávnostne inaugurovaný symbolicky v deň otvorenia historickej Trnavskej univerzity – 13. novembra. Rektorské žezlo a zlatú reťaz univerzity mu odovzdal jeho predchodca, emeritný rektor, právnik a diplomat Marek Šmid. Nový rektor začal svoje prvé funkčné obdobie už 22. augusta 2019 a potrvá mu do 21. augusta 2023. Vymenovaní boli aj kandidáti do funkcií prorektorov: Miloš Lichner za prorektora pre vonkajšie vzťahy, Zuzana Nevorná za prorektorku pre vzdelávanie, akreditáciu a kvalitu, Vladimír Rábik za prorektora pre vedeckú, umeleckú a edičnú činnosť a Marek Majdan za prorektora pre rozvoj a informačné systémy (obaja druhé funkčné obdobie). Inaugurovaní boli zároveň aj novozvolení dekaní – Viera Peterková (dekanica pedagogickej fakulty), Juraj Dolinský (dekan teologickej fakulty), Andrea Olšovská (dekanica právnickej

fakulty v druhom funkčnom období). Ešte v roku 2018 nastúpil do funkcie dekana filozofickej fakulty Erik Hrnčiarik, ktorého slávnostnú inauguráciu nám pripomínajú publikované prejavy.

V kapitole Štúdie sú príspevky venované medicínskej problematike a osobnostiam historickej Trnavskej univerzity. V roku 2020 si pripomíname aj 250. výročie otvorenia lekárskej fakulty (1770). Predovšetkým na študentské roky a nepoznaný hudobný talent je zameraná pozornosť v štúdiu o profesorovi anatómie a treťom dekanovi lekárskej fakulty Václavovi Trnkovi. Osvetlené je aj fungovanie stredovekých špitálov s dôrazom na dejiny Špitála sv. Kríža v Trnave, kde neskôr vykonávali klinickú prax študenti lekárskej fakulty. Na fakulte boli v odborných ročných kurzoch školení aj lekárnici. V druhej štúdiu sú predstavení lekárnici pôsobiaci v Hlohovci v ranom novoveku, pričom jeden z nich bol študentom trnavského jezuitského gymnázia, teda tzv. fakulty jazykov, zahrnutej do univerzitného komplexu. Viac sa dozvieme i o veľkých životných cestách profesora uhorského práva Pavla Klosa a jeho diele, ako i o profesorovi astronómie Františkovi Weissovi predstaveného na základe nekrológu z pera profesora estetiky Juraja Serdaheliho, prvého teoretika estetiky nielen na Trnavskej univerzite, ale v celom Uhorskom kráľovstve.

Tretia kapitola Správy, materiály obsahuje jezuitský slovník autorskej dvojice Jozef Šimončič a Wiktor Gramatowski SJ. Nebohý Dr. W. Gramatowski (1928 – 2004) bol poľský knihovník, archivár, historik, riaditeľ Centrálného archívu Spoločnosti Ježišovej v Ríme (ARSI) a pobočky Pápežského inštitútu pre cirkevné štúdiá vo Varšave. Profesora Jozefa Šimončiča netreba zvlášť predstavovať. Bol dlhoročným riaditeľom trnavského archívu a neskôr pedagógom na Katedre histórie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity. Oslavy jeho životného jubilea – 90. narodenín – predstavila vedeckovýskumná pracovníčka ústavu dejín, Henrieta Žažová. O podujatiach venovaných výročiam historických medzníkov, tzv. osmičkovým rokom, i budovám Trnavskej univerzity a jubileu architekta Emila Belluša informuje čerstvý absolvent odboru dejiny a teória umenia Adrián Kobetič, kurátor Nitrianskej galérie v Nitre.

V kapitole Recenzie sú publikované zhodnotenia siedmych vedeckých diel a jedného periodika, odborného cirkevného časopisu *Magyar Sion*, ktorému sa venuje bývalá pracovníčka a riaditeľka ústavu dejín Alžbeta Hološová. Reprezentačnú publikáciu o akademických ceremóniách Trnavskej univerzity hodnotí riaditeľka Štátneho archívu v Bratislave Lenka Pavlíková a publikáciu o čestných doktoroch Trnavskej univerzity vedúca Archívu Univerzity Komenského v Bratislave Mária Grófová. Edícii a prekladu rozsiahleho encyklopedického diela Spisovateľa Kráľovstva českého Johanna Petra Cerroniho sa venuje Erika Juríková, vedúca Katedry klasických jazykov Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity. Vedúca Katedry histórie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity Zuzana Lopatková recenzovala monografiu Mareka Vařeku o veľkostatkoch na predbielohorskej Morave, kým interná doktorandka tejto katedry Alena Macková zborník príspevkov o zemepanskom hospodárení a správe v novoveku. Radoslava Ristovská, odborná asistentka uvedenej katedry histórie, posudzovala zborník o pohromách, katastrofách a nešťastiach v dejinách našich miest. Henrieta Žažová z ústavu dejín napísala odborný posudok na interdisciplinárne zameraný zborník *Spoločnosť a dejiny (človek – priestor – kultúra) II.*